

Številka: EG-9841/2010-35, BKL
Datum: 1. 2. 2021

Občina Nazarje
Savinjska cesta 4

3331 NAZARJE

OBČINA NAZARJE

Prejeto: - 2 -02- 2021	Sig. z.:
Številka zadeve: 622-0001/2021-3	Prii.:
	Vred.:

Zadeva: Strokovne podlage za razglasitev dediščine **Rovt pod Menino – Kašča na domačiji Rovt pod Menino 1 (EŠD 30700)** za kulturni spomenik lokalnega pomena

Spoštovani!

Pošiljamo vam strokovne podlage za razglasitev dediščine **Rovt pod Menino – Kašča na domačiji Rovt pod Menino 1 (EŠD 30700)** za kulturni spomenik lokalnega pomena.

Poleg strokovnih podlag so priložene tudi Naravovarstvene smernice k predlogu za razglasitev nepremičnih kulturnih spomenikov, št. 1-III-780/2-O-20/TA, izdane dne 13. 1. 2021.

Lep pozdrav!

Pripravila:
Barbara Klanšek, univ. dipl. etn. in kult. antr.
konservatorica

Vodja območne enote:
Danijela BRIŠNIK, univ. dipl. arheol.

Priloge:

- Predlog za razglasitev nepremičnega kulturnega spomenika z dne 18. 1. 2021
- Naravovarstvene smernice, št. 1-III-780/2-O-20/TA, izdane dne 13. 1. 2021

Obvezni elementi predloga za razglasitev nepremičnega kulturnega spomenika

Datum: 18. 1. 2021

I. VRSTA SPOMENIKA

- ☒ spomenik lokalnega pomena
☐ spomenik državnega pomena

II. ENOTA DEDIŠČINE

EŠD: 30700

Ime enote: Rovt pod Menino – Kašča na domačiji Rovt pod Menino 1

III. OBSEG RAZGLASITVE

- ☒ posamezni spomenik
☐ spomeniško območje
☐ razglasitev na podlagi sporazuma
☐ enotno zavarovanje spomenika in narave

IV. OPIS ENOTE

V severnem delu naselja Rovt pod Menino stoji domačija, ki jo sestavljajo pritlična zidana stanovanjska hiša, nadstropno gospodarsko poslopje, kašča, toplar in kapelica. Kašča stoji neposredno ob lokalni cesti Šmartno ob Dreti – Vransko.

Vrhkletna nadstropna zidana kašča pravokotnega tlorisa je nastala v drugi polovici 19. stoletja. Vhoda v kletni del se nahajata na vzhodni fasadi, v nadstropje pa vodijo lesene stopnice, do katerih se dostopa skozi vhod na južni stranski fasadi. Fasadne odprtine so enakomerno razporejene po fasadah, ohranjeno je leseno stavbno pohištvo z lesenimi dvokrilnimi okni, členjenimi na tri polja. Ponekod so ohranjena tudi lesena polkna s pomičnimi senčili. V spodnjem delu so na okenskih odprtinah ohranjene kovane mreže. V nadstropju je arkadni hodnik zastekljen z večjima oknom, členjenima na več polj.

Kašča ima ohranjeno bogato arhitekturno členitev, ki je najbolj izrazita in ohranjena na vzhodni fasadi. Ohranjen je mejni zidec, lizene, okenske obrobe in polkrožni venec z linijskim poudarkom. Streha je somerna dvokapnica s čopom, krita z bobrovcem. Prvotno je imela streha oba čopa.

Kašča ima ohranjeno tradicionalno zasnovo notranjosti. Poleg shrambnih prostorov je bilo v kašči urejeno tudi preužitkarsko stanovanje. V spodnjem delu objekta je še vedno ohranjena črna kuhinja. Prostorji imajo ohranjeno leseno notranje stavbno pohištvo, ohranjena je krušna peč, v kašči pa so ohranjene lesene skrinje za shranjevanje žita.

V. VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK

- Kašča je pomembna z družbenega vidika in predstavlja lep primer ljudskega stavbarstva iz druge polovice 19. stoletja.
- Kašča ima ohranjeno avtentično stavbno substanco in konstrukcijsko zasnovo, ohranjeni so tlorisni in višinski gabariti.
- Ohranjena je prvotna tlorisna zasnova in notranja razporeditev prostorov ter v skromnem obsegu notranja oprema.
- Pomembni so likovno-estetski elementi, detajli in likovni poudarki (fasadna členitev, leseno stavbno pohištvo, kovane mreže, ...).
- Predstavlja redek primer še ohranjene kašče s preužitkarskim stanovanjem z ohranjeno črno kuhinjo.
- Kašča je iz etnološkega, zgodovinsko-socialnega in gradbeno-razvojnega vidika pomemben vir za preučevanje načina življenja in dela kmečkega prebivalstva lokalnega območja od druge polovice 19. stoletja dalje.
- Pomembna je za poznavanje in raziskovanje historičnih gradbenih materialov in njihove uporabe v obravnavanem prostoru.

VI. VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA

- Varuje se pojavnost kašče in njena lega v prostoru skupaj z njeno neposredno okolico.
- Varuje se gradbena substanca z avtentičnimi materiali in konstrukcijska zasnova z ohranjenim prvotnim tlorisnim in višinskim gabaritom.
- Pri obnovi je potrebno upoštevati, da se rekonstruira prvotna somerna dvokapnica s čopoma.
- Varuje se notranja zasnova prostorov z notranjo opremo.
- Varujejo se različni likovno-estetski elementi, detajli in likovni poudarki (fasadna členitev, kovane mreže, ...).
- Varuje se stavbne odprtine in leseno stavbno pohištvo.

VII. OBSEG IN PODATKI O LASTNIKI

VII.1. Spomenik

katastrska občina	parcelna številka	cela / del	številka stavbe	lastnik
Šmartno ob Dreti	*172/1	del	516	Mojca Žlebnik

VII.2. Vplivno območje

Kulturni spomenik ne bo imel vplivnega območja.

VII.3. Utemeljitev določitve in obsega vplivnega območja

Kulturni spomenik ne bo imel vplivnega območja.

VIII. PREMIČNINE, KI SO SESTAVNI DEL SPOMENIKA

- ☒ Spomenik nima premičnin, ki so njegov sestavni del.
- ☐ Premičnine, ki se razglašajo skupaj s spomenikom, so vpisane v inventarno knjigo.
- ☐ Inventarna knjiga je priloga predloga za razglasitev.
- ☐ Inventarno knjigo hrani: /
- ☐ Z aktom o razglasitvi je treba opredeliti obveznost izdelave inventarne knjige premičnin, ki so sestavni del spomenika, in sicer najkasneje v roku / od sprejetja akta o razglasitvi.

Opis premičnin oziroma morebitna pojasnila glede premičnin: /
Pristojna organizacija: /
Dogovor o izdelavi inventarne knjige: /

IX. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA

Varstveni režim določa:

- Trajno varovanje in ohranitev kulturnih, arhitekturnih, likovnih, krajinskih, arheoloških ter zgodovinskih vrednot v celoti, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti ter varovanje vseh vedut na objekt.
- Varovanje stavbne mase, tlorisnih in višinskih gabaritov, konstrukcijske zasnove in primarnih gradiv (gradbenih materialov).
- Varovanje oblikovanosti zunanjsčine objekta z detajli, likovnimi elementi in obliko in nakloni strešin s primarno kritino.
- Varovanje funkcionalne zasnove notranjsčine s stavbnim pohištvo in notranjo opremo.
- Varovanje pripadajočega zunanjega prostora objekta, komunikacijske in infrastrukturne navezave na okolico.
- Varovanje vedut na spomenik in s spomenika na okolico.
- Podrejanje vsake rabe in vseh posegov na objekt in njegovo neposredno okolico ohranjanju in vzdrževanju varovanih vrednot.
- Omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter omogočanje dostopnosti javnosti v meri, ki ne ogroža varovanih vrednot.
- Prepoved predelav vseh sestavnih delov in likovnih prvin objektov, ki so ovrednoteni kot del spomenika.
- Prepoved postavljanja objektov trajnega in začasnega značaja znotraj varovanega območja spomenika, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam, razen v primerih, ki jih s kulturnovarstvenim soglasjem odobri ZVKDS v skladu z vsebino in značajem spomenika.
- Prepoved uničevanja, poškodovanja, odnašanja predmetov ter trgovanja s predmeti, ki so ovrednoteni kot del spomenika.
- Prepoved uporabe za namene, ki niso v skladu z estetsko pojavnostjo (npr. sončne elektrarne), znanstveno, kulturno in pedagoško vsebino spomenika.
- Omogočanje izvajanja znanstvenoraziskovalnih in učno-demonstracijskih del, ki prispevajo k boljšemu poznavanju spomenika in k povečanju njegove pričevalnosti.
- Poseg, ki je v interesu znanstvenih proučevanj, mora biti omejen na minimum, po presoji ZVKDS morajo biti zagotovljene predhodne arheološke raziskave.
- Omogočanje izvedbe strokovnih opravil v skladu z nalogami javne službe.
- Omogočanje poseganja v spomenik z vzdrževalnimi, sanacijskimi in raziskovalnimi deli (delna ali celovita prenova spomenika) pooblaščenim osebam s predhodnim pisnim soglasjem ZVKDS.
- V primeru celovite prenove je možna sprememba namembnosti, pri čemer se mora raba podrežati lastnostim spomenika v skladu s predhodnimi pisnimi kulturnovarstvenimi pogoji ZVKDS.
- V primeru oboroženega spopada se spomenik označi z znakom Haške konvencije.

Za vsak poseg v spomenik, njegove dele ali območje spomenika je potrebno na osnovi predložene projektne dokumentacije oz. skice z opisom predvidenih del pridobiti kulturnovarstvene pogoje in na njihovi podlagi kulturnovarstveno soglasje oz. kulturnovarstveno mnenje pristojne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Če se na območju ali predmetu posega najde arheološka ostalina, mora najditelj/lastnik zemljišča/drug stvarnopravni upravičenec na zemljišču ali njegov posestnik/investitor in odgovorni vodja del poskrbeti, da ta ostane nepoškodovana ter na mestu in v položaju, kot je bila odkrita, o najdbi pa najpozneje naslednji delovni dan obvestiti ZVKDS (prvi odstavek 26. člena

ZVKD-1). V primeru najdbe arheološke ostaline mora investitor za predmetni poseg v skladu z 31. členom ZVKD-1 pridobiti tudi posebno kulturnovarstveno soglasje pri Ministrstvu za kulturo, Maistrova 10, 1000 Ljubljana.

Zavarovan spomenik je namenjen:

- trajni ohranitvi kulturnih, arhitekturnih, likovnih, tehničnih, arheoloških ter zgodovinskih vrednot;
- povečanju pričevalnosti kulturnega spomenika;
- predstavitvi kulturnih vrednot spomenika in situ, v tisku in drugih medijih;
- dostopnosti javnosti na način, ki ne ogroža varovanja spomenika;
- učno-demonstracijskemu delu;
- znanstvenoraziskovalnemu delu.

X. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA VPLIVNEGA OBMOČJA

X.1. Opis varstvenega režima

Kulturni spomenik nima vplivnega območja.

X.2. Obveznost pridobitve kulturnovarstvenega soglasja v vplivnem območju

- ☐ V vplivnem območju kulturnovarstvenega soglasja ni treba pridobiti.
- ☐ Kulturnovarstveno soglasje je treba pridobiti v celotnem vplivnem območju.
- ☐ Kulturnovarstveno soglasje je treba pridobiti v delu vplivnega območja (opišite spodaj).

Kulturni spomenik nima vplivnega območja.

XI. PREDKUPNA PRAVICA NA NEPREMIČNINI V VPLIVNEM OBMOČJU

XI.1. Uveljavljanje predkupne pravice v vplivnem območju

- ☒ Ne predlagamo uveljavljanja predkupne pravice.
- ☐ Predlagamo uveljavljanje predkupne pravice posameznih parcel v vplivnem območju (parcele so označene v tabeli v točki VII.2.).
- ☐ Predlagamo uveljavljanje predkupne pravice za vse parcele v vplivnem območju.

XI.2. Utemeljitev uveljavljanja predkupne pravice v vplivnem območju

XII. OBVEZNOST JAVNE DOSTOPNOSTI SPOMENIKA

XII.1. Obveznost javne dostopnosti spomenika

Z aktom o razglasitvi je treba zagotoviti obveznost javne dostopnosti spomenika

☒ da ☐ ne

XII.2. Zahteve glede javne dostopnosti spomenika

Spomenik naj bo javno dostopen skladno z možnostmi lastnika.

XIII. UPRAVLJANJE SPOMENIKA

XIII.1. Obveznost sprejetja načrta upravljanja

Z aktom o razglasitvi je treba opredeliti obveznost sprejetja načrta upravljanja.

☐ da ☒ ne

XIII.2. Utemeljitev sprejetja načrta upravljanja

- ☐ Obveznost sprejetja načrta upravljanja je predvidena z zakonom.
☐ Obveznost sprejetja načrta upravljanja ni predvidena z zakonom.

Utemeljitev obveznosti sprejetja načrta upravljanja, če to ni predvideno z zakonom: /

XIII.3. Zahteve glede upravljanja spomenika

XIII.4. Predlog upravljavca spomenika

XIV. OZNAČITEV SPOMENIKA

☒ Z odlokom o razglasitvi je treba konkretizirati način označitve.

Spomenik se označi skladno s Pravilnikom o označevanju nepremičnih kulturnih spomenikov.

☐ Spomenik se zaradi koristi varovanja ne označi s predpisano oznako.

XV. RAZGLASITEV SPOMENIKA, KI VPLIVA NA OHRANJANJE NARAVE

Razglasitev se nanaša na območje, varovano ali zavarovano po predpisih s področja ohranjanja narave

☒ da ☐ ne

XV.1. Identifikacija območja ohranjanja narave

- Naravna vrednota Menina planina, id. št. 413, Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15, 7/19).

XV.2. Pridobitev naravovarstvenih smernic

V postopku priprave predloga za razglasitev so bile pridobljene naravovarstvene smernice.

☒ da ☐ ne

Številka in datum izdaje naravovarstvenih smernic:

Naravovarstvene smernice k predlogu za razglasitev nepremičnih kulturnih spomenikov – Kašča na domačiji Rovt pod Menino 1 in Tominškova kašča v Rovtu pod Menino, občina Nazarje, št. 1-III-780/2-O-20/TA, izdane dne 13. 1. 2021.

XVI. OCENA FINANČNIH POSLEDIC

Odlok ne predvideva drugačnih finančnih posledic kot so bile za lastnika že sedaj.

XVII. USKLAJENOST Z REGISTROM NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE

- ☒ Podatki v predlogu za razglasitev so v celoti usklajeni s podatki registra.
☐ Podatki v predlogu za razglasitev niso usklajeni z registrom, potrebna je sprememba vpisa.

Usklajenost preveril:

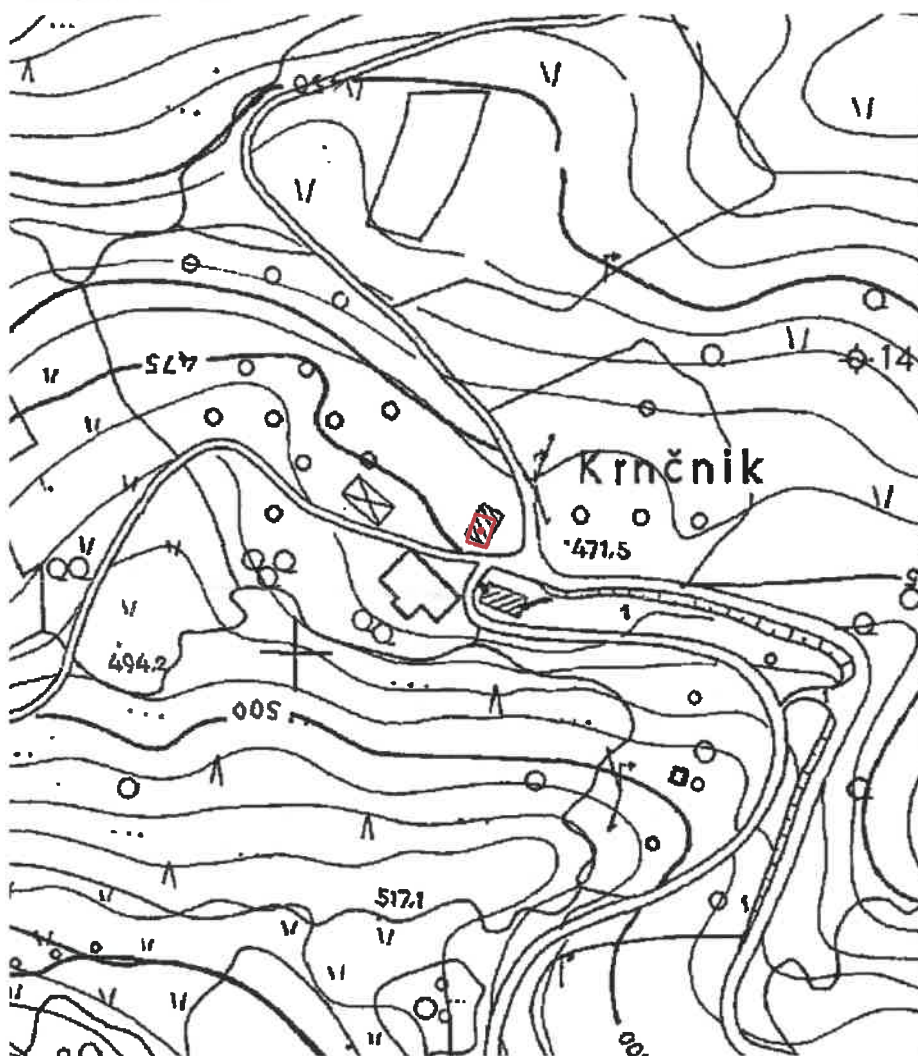
Barbara Klanšek
ime in podpis

XVIII. GRAFIČNE PRILOGE

X Izris spomenika na DKN.

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Območna enota Celje
Glavni trg 1, 3000 Celje

Datum izrisa: 26. 11. 2020

EŠD 30700

Meja kulturnega spomenika

K.O. Šmartno ob Dreti

Vir podatkov:

- Obvezni elementi predloga za razglasitev kašče na domačji Rovt pod Menino 1 za nepremični kulturni spomenik lokalnega pomena.

Vir za kartografsko osnovo:

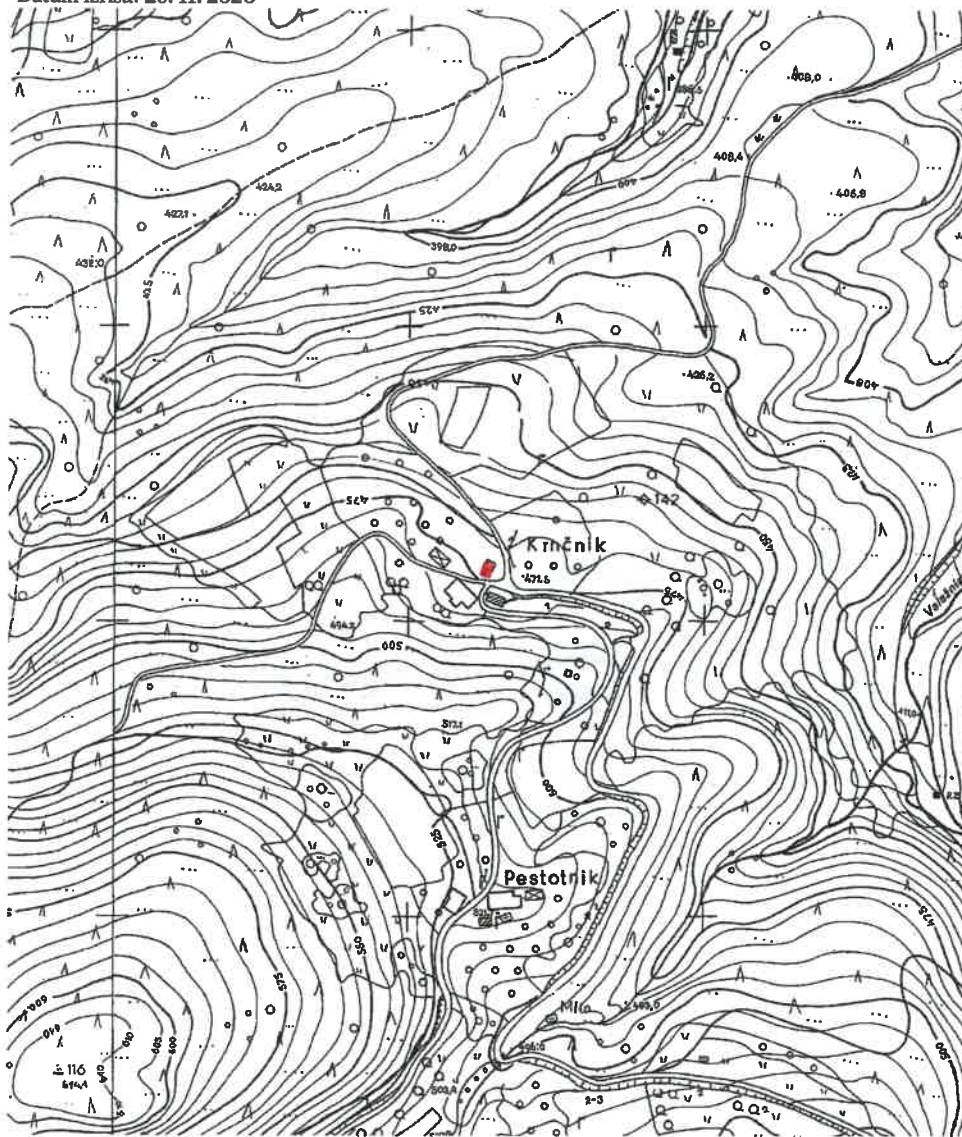
- Digitalni katastrski načrt, Geodetska uprava Republike Slovenije

Merilo:
1:2000

X Izris spomenika na temeljnem topografskem načrtu v merilu 1 : 5000.

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Območna enota Celje
Glavni trg 1, 3000 Celje

Datum izrisa: 26. 11. 2020

EŠD 30700

Meja kulturnega spomenika

TTN5 GORNJI GRAD 17

Vir podatkov:

- Obvezni elementi predloga za razglasitev kašče na domačji Rovt pod Menino 1 za nepremični kulturni spomenik lokalnega pomena.

Vir za kartografsko osnovo:

- Temeljni topografski načrt 1 : 5000, 1 : 10 000, Geodetska uprava Republike Slovenije

Merilo:
1:5000

XIX. DRUGE PRILOGE

- ☐ elaborat predloga za razglasitev
- ☐ inventarna knjiga premičnin
- ☒ kopija naravovarstvenih smernic

XX. SEZNANITEV LASTNIKA Z RAZGLASITVIJO

Predviden način obveščanja lastnikov/upravljalcev:

- ☒ po pošti (priporočeno s povratnico)
- ☐ z javnim naznanilom
- ☐ javna obravnava
- ☐ drugo:

XXI. DOSTAVA

Predlog se organu, ki bo sprejel akt o razglasitvi, dostavi v pisni in elektronski obliki (PDF datoteka). Za spomenike državnega pomena je elektronski naslov: gp.mk@gov.si.

Odgovorni konservatorji:

Barbara Klanšek

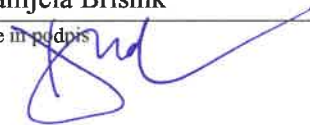
ime in podpis

Vodja območne enote:

Danijela Brišnik

ime in podpis

**ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE**

Vodnikova ulica 5 | 3000 Celje
T 03 426 03 43
E zrsvn.oce@zrsvn.si | www.zrsvn.si

Številka: 1-III-780/2-O-20/TA
Datum: 13.01.2021

**Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Območna enota Celje
Glavni trg 1**

3000 CELJE

ZADEVA: Naravovarstvene smernice k predlogu za razglasitev nepremičnih kulturnih spomenikov – Kašča na domačiji Rovt pod Menino 1 in Tominškova kašča v Rovtu pod Menino, občina Nazarje

Na osnovi vaše vloge z dne 30.11.2020, prejete dne 30.11.2020, izdajamo v skladu s 97. in 98. členom Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – UPB, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNorg, 31/18 in 82/20) naravovarstvene smernice k predlogu za razglasitev nepremičnih kulturnih spomenikov – Kašča na domačiji Rovt pod Menino 1 in Tominškova kašča v Rovtu pod Menino.

Vlogi je priloženo gradivo:

- Obvezni elementi predloga za razglasitev nepremičnega kulturnega spomenika EŠD 30700, Rovt pod Menino – Kašča na domačiji Rovt pod Menino 1, ZVKDS, 30.11.2020,
- Obvezni elementi predloga za razglasitev nepremičnega kulturnega spomenika EŠD 11913, Rovt pod Menino – Tominškova kašča, ZVKDS, 30.11.2020.

Opis območij predlogov za razglasitev

I. Kašča na domačiji Rovt pod Menino 1 (EŠD 30700):

Kašča stoji na domačiji Krnčnik v severnem, oz. spodnjem delu razloženega naselja Rovt pod Menino. Objekt stoji neposredno ob lokalni cesti, na parc. št. *172/1, k.o. Šmartno ob Dreti (474 m nadm. v.). Zidana vrhkletna nadstropna kašča pravokotne tlorisne zasnove je z daljšo stranico orientirana pravokotno na plastnice terena. Objekt obdajajo kmetijske površine, pod objektom je travniški sadovnjak, južno od domačije je gozd. Med kaščo in gospodarskim poslopjem, ob lokalni cesti raste večje drevo (oreh). Teren se spušča proti severovzhodu. Vplivno območje spomenika ni predvideno.

II. Tominškova kašča (EŠD 11913):

Na opuščeni kmetiji Tominšek v osrednjem delu naselja Rovt pod Menino (parc. št. 1384/1, k.o. Šmartno ob Dreti, 733 m nadm.v.) stoji ohranjena kašča. Vrhkletna nadstropna kašča z zidano kletjo in lesenim zgornjim delom je s krajšo fasado potisnjena v breg (orientacija daljše stranice v smeri SV – JZ). Neposredno pod objektom je speljana lokalna makadamska cesta Rovt pod Menino – Špitalič. Kaščo obdajajo opuščene kmetijske površine v zaraščanju in gozd. Domačija stoji na strmem pobočju nad dolino Voložnice, teren se spušča proti vzhodu. Vplivno območje spomenika zajema širše območje domačije s kmetijskimi in gozdnimi površinami (parc. št. 1383, 1384/1, 1384/2, 1384/3, 1418, k.o. Šmartno ob Dreti).

1. UVOD

Naravovarstvene smernice so strokovno gradivo, s katerim se za območje, ki ima na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave poseben status, opredelijo varstvene usmeritve, izhodišča in pogoji za varstvo naravnih vrednot in zavarovanih območij ter ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Naravovarstvene smernice je treba pridobiti tudi v postopku sprejemanja aktov razglasitve nepremičnega kulturnega spomenika, ki se nanašajo na območja, ki so na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave določena za zavarovana območja, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja ter naravne vrednote, razen območij kulturne krajine in spomenikov oblikovane narave (97. člen ZON, 1. odstavek).

2. OBMOČJA Z NARAVOVARSTVENIM STATUSOM

Kašča na domačiji Rovt pod Menino 1 stoji zunaj območij z naravovarstvenim statusom (vplivno območje naravne vrednote). Tominškova kašča skupaj z vplivnim območjem spomenika stoji v območju naravne vrednote in ekološko pomembnem območju.

Preglednica 1: Naravne vrednote

Ime NV	Id. št.	Zvrst	Status	Uradna objava
Menina planina	413	geomorf, (geomorfp)	NVDP	Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot, (Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15, 7/19)

Oba objekta stojita v vzhodnem delu obsežne naravne vrednote Menina planina oz. v njenem vplivnem območju. Vzhodno mejo naravne vrednote predstavlja hudourniški potok Voložnica.

Opis:

Menina planina je visoka kraška planota v jugovzhodnem predgorju Kamniško-Savinjskih Alp med Zadrebko in Tuhinjsko dolino v nadmorski višini 1200 – 1500 m. Planotasto ovršje Menine je dolgo okrog 10 km in široko do 5 km, sleme poteka v smeri vzhod – zahod. Prek Črničva (902 m) se povezuje s Kamniško-Savinjskimi Alpami, prevala Slopi (925 m) in Lipa (721 m) pa jo ločujeta od Dobroveljske planote. Nad uravnano planoto se dvigajo zaobljeni vrhovi: npr. Goli vrh nad Šavnicami (1426 m), Vettnik (1448 m) in najvišji Vivodnik (1508 m) z lesenim razglednim stolpom. Zgrajena je iz triasnih apnencev in dolomitov, na katerih so se razvile raznovrstne kraške oblike: jame, brezna, vrtače, kotlički in manjša podolja. Najbolj znani naravni znamenitosti sta ledena jama Jespa in jezero Biba, obe zavarovani kot naravna spomenika. Precejšen del Menine pokrivajo bukovi in mešani gozdovi, na ovršnem delu planote pa so ob izviri vode in lokvah v preteklosti nastale pašne planine. Nekoč je bila planina drugo največje planšarsko območje v Kamniških planinah, takoj za Veliko planino. Nekaj jih je danes opuščanih in zaraščanih s smrekovim gozdom, na še ohranjenih obsežnih pašnih površinah pa se pase goveja živina in konji.

Preglednica 2: Ekološko pomembna območja

Ime EPO	Koda	Uradna objava
Menina planina	12300	Uredba o ekološko pomembnih območjih, (Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 99/13, 47/18)

Tominškova domačija s kaščo stoji v vzhodnem delu EPO.

Kratka oznaka:

Visoka kraška planota z jamami in gorskimi jezerci v jugovzhodnem predgorju Kamniško-Savinjskih Alp, poraščena z bukovimi gozdovi, alpskimi in subalpskimi travišči, življenjski prostor redkih in ogroženih vrst.

3. SPLOŠNE VARSTVENE USMERITVE

3.1 Splošne varstvene usmeritve za varstvo naravnih vrednot

Z naravnimi vrednotami je treba ravnati tako, da se ne ogrozi njihov obstoj (40. člen ZON). Posegi in dejavnosti se izvajajo na naravni vrednoti, če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti za izvedbo posega ali opravljanje dejavnosti (5. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Če ni drugih prostorskih ali tehničnih možnosti, se posegi in dejavnosti:

- na površinski in podzemeljski geomorfološki naravni vrednoti izvajajo v obsegu in na način, da se ne uničijo, poškodujejo ali bistveno spremenijo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto, oziroma v obsegu in na način, da se v čim manjši možni meri spremenijo druge fizične, fizikalne, kemijske, vidne in funkcionalne lastnosti naravne vrednote.

3.2 Podrobnejše varstvene usmeritve za varstvo naravnih vrednot

Podrobnejše varstvene usmeritve po zvrsteh naravnih vrednot izhajajo iz Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 52/02, 67/03).

3.2.1 Površinske geomorfološke naravne vrednote

Na naravni vrednoti

1. Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti, se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena.
2. Zemeljska dela (izravnavanje, poglobljanje terena, nasipavanje, zasipavanje) se na naravni vrednoti izvaja tako, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena.
3. Vibracije zaradi eksplozij ali iz drugih virov smejo biti tolikšne, da ne ogrozijo stabilnosti naravne vrednote.
4. Pridobivanje in raziskovanje mineralnih surovin na naravni vrednoti je možno v takšnem obsegu in na način, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je tak del narave opredeljen za naravno vrednoto. Sanacija območij, na katerih so se pridobivale mineralne surovine, se izvaja tako, da se v čim večji možni meri ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto. Naravno vrednoto se ohranja vidno in dostopno.
5. Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
6. Vzorce kamnin se jemlje na tak način, da se bistveno ne spremenijo fizične lastnosti naravne vrednote ter da se ne ogrozi stabilnosti naravne vrednote.
7. Na naravni vrednoti se izvaja takšne športne in rekreacijske aktivnosti, zaradi katerih se bistveno ne spreminjajo fizične lastnosti naravne vrednote (npr. z obsežnim odstranjevanjem skal, pritrdjevanjem klinov, jeklenih vrvi in podobnim) ter da zaradi prisotnosti ljudi (velike množice) ni motena vidna podoba naravne vrednote in onemogočeno njeno doživljanje. Obiskovalci naravne vrednote naj se gibajo po poteh, če so le-te za ta namen urejene.
8. Naravno vrednoto se uredi za obisk javnosti z nadelavo poti, razgledišč, počivališč, postavitvijo ograj, tabel z informacijami, opozorili in podobno, vendar tako, da se bistveno ne spremenijo lastnosti naravne vrednote ter, da je vidna podoba naravne vrednote čim manj spremenjena. Naravno vrednoto ali njen del, ki je posebej občutljiv na fizične učinke hoje, ki jih povzročijo obiskovalci, se uredi tako, da se onemogoči ogrožanje naravne vrednote. Na naravni vrednoti, katere obiskovanje in ogledovanje se prostorsko ne da omejiti ali se pričakuje, da omejitev ne bo učinkovita, se lahko obiskovanje in ogledovanje naravne vrednote ali njenega dela fizično onemogoči.
9. Vegetacijo na naravni vrednoti se lahko odstrani v primeru, da se s tem omogoči dostop, izboljša vidnost ali prepreči vpliv rastlinstva na vrednoto.

Na območju vpliva na naravno vrednoto

1. Vibracije zaradi eksplozij ali iz drugih virov smejo biti tolikšne, da ne ogrozijo stabilnosti naravne vrednote.

3.3 Splošne varstvene usmeritve za varstvo ekološko pomembnih območij

Na ekološko pomembnih območjih, ki niso tudi posebna varstvena območja, so vsi posegi in dejavnosti možni, načrtuje pa se jih tako, da se v čim večji možni meri ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst, njihova kvaliteta ter povezanost habitatov populacij in omogoča ponovno povezanost, če bi bila le-ta z načrtovanim posegom ali dejavnostjo prekinjena. Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

3.4 Splošne varstvene usmeritve za varstvo zavarovanih prostoživečih vrst in habitatnih tipov

Varstvene usmeritve za varstvo zavarovanih prosto živečih vrst in habitatnih tipov so podane s ciljem ohranjanja ugodnega stanja na podlagi določil 3. točke 23. člena Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah, 3. točke 18. člena Uredbe o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah ter 3. točke 4. člena Uredbe o habitatnih tipih, ki določajo, da se mora pred odločitvijo o prostorskih ureditvah in rešitvah, ki se nanašajo na območja s predvidenimi spremembami rabe prostora oziroma razmestitvijo dejavnosti v prostoru, ugotoviti prisotnost habitatov vrst in habitatnih tipov na teh območjih in njihovo stanje ohranjenosti. Metoda za ugotovitev prisotnosti in stanja habitatov vrst in habitatnih tipov je odvisna od dejanske prisotnosti habitatov vrst in habitatnih tipov, zahtevnosti in obsega prostorskih ureditev ter obstoja ustreznih podatkov o prisotnosti in stanju habitatnih tipov in habitatov vrst na tem območju. Glede na to lahko zadošča pregled obstoječih podatkov in enkratni terenski ogled, lahko pa je potreben natančnejši popis habitatov vrst in habitatnih tipov.

Posegi in dejavnosti se načrtujejo z namenom ohraniti habitate vrst in habitatnih tipov v ugodnem stanju na način in v obsegu, da se v največji možni meri:

- ohranja ali veča naravna razširjenost habitatov vrst in območij, ki jih posamezni habitat vrste znotraj te razširjenosti pokriva, in
- ohranja specifične strukture habitata in naravne procese ali ustrezno rabo.

4. KONKRETNE VARSTVENE USMERITVE

Kašča na domačiji Rovt pod Menino 1 (EŠD 30700):

- Reliefne značilnosti zemljišča ob objektu naj se ohranjajo brez večjih nasipavanj, izkopov ali ustvarjanja večjih izravnjav. Višinske premostitve ob objektu naj se ohranjajo v obliki položnih zatravljenih zemeljskih brežin, brez gradnje opornih zidov.
- Drevje v okolici objekta naj se ohranja, zlasti starejša drevesa z dupli (večji oreh, visokodebelna sadna drevesa pod objektom).
- Zunanji površini (fasad) in okolice objekta naj se ponoči trajno ne osvetljuje. Morebitno osvetljevanje območja spomenika naj bo časovno in prostorsko omejeno (uporaba časovnega stikala, vklop na senzorje) upošteva omejitve Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Uradni list RS, št. 81/07, 109/07, 62/10 in 46/13) ter priporočila iz publikacije Naravi prijaznejša razsvetljava objektov kulturne dediščine (LIFE+ Življenje ponoči).
- Posegi v dele stavbe, ki so zatočišča netopirjev, se izvajajo skladno z usmeritvami za ohranjanje netopirjev:
 - Pred načrtovanjem posegov se izvede opazovanje in spremljanje populacij netopirjev, ki ju izvede biolog z referencami s področja poznavanja netopirjev in podajanja ukrepov za njihovo varovanje.
 - Na podlagi opazovanj se poda varstvene ukrepe za izvedbo posegov v zatočišča. Varstveni ukrepi morajo vsebovati ukrepe za ohranjanje zatočišča, prostih prehodov za prelet netopirjev v sami stavbi in odprtini, ki jih netopirji uporabljajo za prost prelet iz objekta. Ukrepi morajo določiti časovno izvajanje posegov in njihovo omejitev na čas, ko v zatočiščih ni netopirjev, kar naj se upošteva tudi pri izvajanju vzdrževalnih del. Določi se tudi uporaba materialov in sredstev, ki ne škodujejo netopirjem (npr. za netopirje nestrupeni zaščitni premazi in barve) in drugi ukrepi.
 - Da se prepreči onesnaževanje kulturnega spomenika z iztrebki netopirjev (gvano), se lahko izvede preventivne ukrepe za zaščito stavbe oz. dela stavbe. Za preprečitev

onesnaženja, ki je posledica kopičenja iztrebkov netopirjev, se kot preventivni ukrep lahko uporabi prekrivanje s folijo ali zaščita z nadstreški.

- V primeru morebitnega pojava golobov predlagamo preventivno zaščito pred golobi, saj tudi njihovo odganjanje in preprečitev dostopa negativno ali celo uničujoče vpliva na ugodno stanje zavarovanih vrst netopirjev. V tem primeru predlagamo preventivno namestitev bodic za preprečevanje usedanja golobov.

Tominškova kašča (EŠD 11913):

- Naravne reliefne značilnosti zemljišča v celotnem vplivnem območju spomenika naj se ohranjajo brez večjih nasipavanj, izkopov ali ustvarjanja večjih izravnjav. Višinske premostitve ob objektu naj se ohranjajo pretežno v obliki položnih zatravljenih zemeljskih brežin, brez gradnje opornih zidov.
- V vplivnem območju spomenika naj se ohranja ali obnovi prvotna, tradicionalna raba zemljišč (oživitev domačije) brez bistvenega spreminjanja avtentičnih prostorskih razmerij med gozdom in odprtimi površinami. Obsega gozdnih površin naj se bistveno ne zmanjšuje, dopustno je čiščenje zaraščenih kmetijskih površin.
- V vplivnem območju spomenika se ohranja posamično starejše habitatno drevje (drevesa z dupli), ohranja in obnavlja se visokodebelno sadno drevje (travniški sadovnjak), mejice in drugi krajinski elementi, pomembni za biotsko raznovrstnost. Ohranja, vzdržuje in na novo vzpostavlja se vrstno pester in stabilen gozdni rob.
- Rabo prostora in dejavnosti na območju spomenika naj se načrtuje z upoštevanjem usmeritev za ohranjanje habitatnih tipov in habitatov vrst v ugodnem stanju.
- Zunanji površini (fasad) in okolice objekta naj se ponoči trajno ne osvetljuje. Morebitno osvetljevanje območja spomenika naj bo časovno in prostorsko omejeno (uporaba časovnega stikala, vklop na senzorje) upošteva omejitve Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja (Uradni list RS, št. 81/07, 109/07, 62/10 in 46/13) ter priporočila iz publikacije Naravi prijaznejša razsvetljava objektov kulturne dediščine (LIFE+ Življenje ponoči).
- Posegi v dele stavbe, ki so zatočišča netopirjev, se izvajajo skladno z usmeritvami za ohranjanje netopirjev:
 - Pred načrtovanjem posegov se izvede opazovanje in spremljanje populacij netopirjev, ki ju izvede biolog z referencami s področja poznavanja netopirjev in podajanja ukrepov za njihovo varovanje.
 - Na podlagi opazovanj se poda varstvene ukrepe za izvedbo posegov v zatočišča. Varstveni ukrepi morajo vsebovati ukrepe za ohranjanje zatočišča, prostih prehodov za prelet netopirjev v sami stavbi in odprtini, ki jih netopirji uporabljajo za prost prelet iz objekta. Ukrepi morajo določiti časovno izvajanje posegov in njihovo omejitev na čas, ko v zatočiščih ni netopirjev, kar naj se upošteva tudi pri izvajanju vzdrževalnih del. Določi se tudi uporaba materialov in sredstev, ki ne škodujejo netopirjem (npr. za netopirje nestrupeni zaščitni premazi in barve) in drugi ukrepi.
 - Da se prepreči onesnaževanje kulturnega spomenika z iztrebki netopirjev (gvano), se lahko izvede preventivne ukrepe za zaščito stavbe oz. dela stavbe. Za preprečitev onesnaženja, ki je posledica kopičenja iztrebkov netopirjev, se kot preventivni ukrep lahko uporabi prekrivanje s folijo ali zaščita z nadstreški.
 - V primeru morebitnega pojava golobov predlagamo preventivno zaščito pred golobi, saj tudi njihovo odganjanje in preprečitev dostopa negativno ali celo uničujoče vpliva na ugodno stanje zavarovanih vrst netopirjev. V tem primeru predlagamo preventivno namestitev bodic za preprečevanje usedanja golobov.

4 POGOJI

V postopku sprejemanja akta razglasitve nepremičnega kulturnega spomenika je treba pridobiti **naravovarstveno mnenje**. Brez naravovarstvenega mnenja ali obvestila, da izdelava naravovarstvenih smernic ni potrebna, ni mogoče sprejeti akta o razglasitvi (šesti odstavek 97. člena ZON).

Naravovarstveno mnenje izda organizacija, pristojna za ohranjanje narave, ko prejme zahtevo pripravljavca akta. Tej zahtevi je treba priložiti končni predlog tega akta ter ustrezno obrazložitev, kako je pripravljavec ob pripravi akta upošteval naravovarstvene smernice (sedmi odstavek 97. člena ZON).

Besedilo končnega predloga akta naj smiselno povzame oz. vključi določila varstva narave, ki so podana v naravovarstvenih smernicah.

Morebitna vprašanja in dodatna pojasnila v zvezi z naravovarstvenimi smernicami naslovite na Zavod RS za varstvo narave, Območna enota Celje (tel. 03/ 426 03 43).

Lep pozdrav,

Pripravil:
Tomaž Acman, univ. dipl. inž. kraj. arh.
višji naravovarstveni svetovalec

Vodja OE Celje:
Tanja Košar Starič, univ. dipl. biol.
naravovarstvena svetnica

Poslati:
- naslov,
- tajnistvo.ce@zvkd.si
- bozena.hostnik@zvkd.si
- arhiv